

*gebiedsvisie*  
*Midden-Delfland*<sup>®</sup> 2025

### *Colofon*

Het eerste exemplaar van deze uitgave Gebiedsvisie Midden-Delfland® 2025 is op 11 november 2005 aangeboden aan H.M. Koningin Beatrix door Christiaan van der Kamp, wethouder Midden-Delfland, ter gelegenheid van haar bezoek aan de gemeente Midden-Delfland in het kader van haar 25-jarig regeringsjubileum.

### *Uitgave*

© 2005, Gemeente Midden-Delfland

### *Productie*

De Hoofdzaak voor Communicatie  
Jan Griffioen

### *Grafische vormgeving*

RLF communicatieve vormgeving  
Rolf Resink

### *Drukwerk*

Drukkerij Rosbeek

# Inhoud

Voorwoord	4
Inleiding	6
In vogelvlucht: de geschiedenis van Midden-Delfland vanaf 1850	10
<b>DEEL I: De Gebiedsvisie Midden-Delfland® 2025</b>	<b>14</b>
Midden-Delfland® 2025: Sterk door het Landschap	16
De thema's van de Gebiedsvisie Midden-Delfland® 2025	
I Midden-Delfland® 2025: Het Landschap nodigt uit	22
II Midden-Delfland® 2025: De Groene Ruimte	26
III Midden-Delfland® 2025: Kansen door Water	30
IV Midden-Delfland® 2025: Koe in de Wei	34
V Midden-Delfland® 2025: Genieten	38
VI Midden-Delfland® 2025: Waarde(n)volle Polders	42
VII Midden-Delfland® 2025: Ontmoet de Stad	46
<b>DEEL II: Op weg naar Midden-Delfland® 2025: Hoofdpijnen van de uitvoering 2005-2008</b>	<b>50</b>
Op weg naar Midden-Delfland® 2025	52
Opdracht 1: Het landschapontwikkelingsplan	54
Opdracht 2: De relatie stad-platteland	55
Opdracht 3: De identiteit	55
Opdracht 4: De instrumenten	56
Opdracht 5: De blijvende bestuurlijke, juridische en financiële verankering	57
<b>BIJLAGE: Actielijst conferentie Midden-Delfland® 2025</b>	<b>58</b>

# Voorwoord



*Geachte lezer,*

Wie in het hart van Midden-Delfland staat en om zich heen kijkt, ziet de skyline van Rotterdam en aan de andere kant het bestuurlijk centrum van Nederland, Den Haag. Op kortere afstand staan de kerktorens van Delft, in het zuiden ligt de industrie van het Rijnmondgebied en in het westen het modernste glastuinbouwcomplex van de wereld: het Westland.

U mag het gerust van mij aannemen: Midden-Delfland is een uniek agrarisch cultuurlandschap in de drukbevolkte Zuidvleugel van de Randstad. Uniek omdat het

met al zijn kwaliteiten is behouden, mede door veertig jaar intensieve betrokkenheid vanuit het Rijk. Daar zie je nog het karakteristieke Hollandse polderlandschap met koeien en grutto's. Midden in het gebied ligt het natuurgebied De Vlietlanden, één van de laatste stukken laagveen in haar oorspronkelijke verschijningsvorm. Midden-Delfland biedt de gelegenheid stilte en ruimte te beleven, direct in de omgeving waar ik werk. De kracht van het landschap - direct gelegen naast de stad - wordt mij weer op het hart gedrukt. Maar dit geldt ook voor de urgentie om dit voor de toekomst te behouden!

Dit boek bevat een visie op de toekomst van Midden-Delfland. Het gaat in op alle uitdagingen die gelden voor dit soort landschappen. Het is onder regie van de gemeente Midden-Delfland tot stand gekomen en door samenwerking van alle partijen die een belang hebben bij een duurzame toekomst van Midden-Delfland. De grote betrokkenheid vanuit alle geledingen is de kracht van deze visie. Het beschrijft het gebied zoals het zich in 2025 heeft ontwikkeld tot een cultuurlandschap van de allerhoogste kwaliteit: Midden-Delfland®. Uit de visie komt een landschap naar voren dat uitnodigt. Beeldbepalend zijn daarbij de agrarische activiteiten, treffend omschreven met de koe in de wei, de recreatieve activiteiten en de waardevolle polders. Bedreigingen anno 2005 zijn omgezet tot uitdagingen en kansen. Er is een duurzame toekomst voor de melkveehouderij, voor recreatie bestaan goede voorzieningen en er is een

dynamische verbinding tussen de steden en Midden-Delfland gerealiseerd.

Ik ben blij dat iedereen die zich verantwoordelijk voelt voor Midden-Delfland nu daadwerkelijk aan de slag kan voor de ontwikkeling van een sterk landschap in 2025. Een compliment voor de gemeente Midden-Delfland is op zijn plaats omdat zij het initiatief heeft genomen om te komen tot een duurzame toekomst voor Midden-Delfland. Met deze visie kan Midden-Delfland nog jaren vooruit. Ik wens alle betrokkenen zeer veel succes met de uitvoering van de gebiedsvisie. En voor alle bewoners in en om het gebied, èn onze (toekomstige) kinderen en kleinkinderen, ik feliciteer u met Midden-Delfland® 2025: een sterk landschap!



*Dr. Cees P. Veerman,  
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit*

Op 8, 9 en 10 september 2005 hebben op initiatief van de gemeente Midden-Delfland ca. 125 vertegenwoordigers van het rijk, de provincie Zuid-Holland, omliggende gemeenten, ondernemers, agrariërs, natuurbeheerders, het Hoogheemraadschap van Delfland, het Recreatieschap Midden-Delfland en bewoners met elkaar de gebiedsvisie voor het Midden-Delflandgebied ontwikkeld.

## Inleiding

Het resultaat van dit intensieve en inspirerende proces heeft u nu in handen. Deze gebiedsvisie Midden-Delfland<sup>®</sup> 2025 bestaat uit 2 delen. Het eerste deel van de gebiedsvisie beschrijft Midden-Delfland alsof het 2025 is. Midden-Delfland<sup>®</sup> is dan groter, herkenbaarder, toegankelijker en veel meer een eenheid dan nu het geval is. Midden-Delfland<sup>®</sup> presenteert zich in 2025 nadrukkelijk met het kwalitatief hoogstaande product “landschap”, een schaars en uniek product in de overvolle Randstad. Vandaar de <sup>®</sup> achter de naam Midden-Delfland. In deel 2, getiteld “Op weg naar Midden-Delfland<sup>®</sup> 2025” worden de vijf belangrijkste opdrachten genoemd die tussen nu en 2008 moeten worden uitgewerkt om de ambities uit het eerste gedeelte te realiseren.

Deze opdrachten zijn:

1. Ontwikkelen van een Landschapontwikkelingsplan
2. Versterken relatie stad-platteland door het ontwikkelen van Poorten en de verbindingen tussen Midden-Delfland<sup>®</sup> en haar omgeving
3. Uitwerken van een marketingplan dat het imago en de identiteit van Midden-Delfland<sup>®</sup> vestigt
4. Ontwikkelen van een grondinstrument, een ontwikkelingsinstrument en een financieringsfonds



Foto: Rolf Resink

5. Verankering van de visie in bestuurlijke- en maatschappelijke omgeving om de ambities van Midden-Delfland te realiseren.

### *Aanleiding voor de gebiedsvisie*

De Gebiedsvisie Midden-Delfland 2025<sup>o</sup> is het antwoord op de uit 1977 daterende Reconstructiewet, die in 2008 afloopt. Deze wet heeft het gebied de afgelopen jaren effectief beschermd tegen de oprukkende verstedelijking in de Zuidvleugel. Door deze bescherming is het Midden-Delfland gebied nu één van de laatste nog opengebleven, agrarische cultuurlandschappen in de Zuidvleugel van de Randstad. Het gebied omvat circa 6.500 ha. veenweidegebied, waarvan ongeveer 1/3 deel

is ingericht als recreatie en natuurgebied. In het gebied, dat op het grondgebied van 7 gemeenten ligt, wonen ruim 10.000 mensen. Er zijn een kleine 80 veeteeltbedrijven actief. Voor de circa 1,5 miljoen bewoners van de omliggende steden vormt Midden-Delfland een aantrekkelijke en dichtbijgelegen ruimte om te recreëren, te verblijven en te sporten. Zij bewijzen dat met meer dan 6 miljoen bezoeken op jaarbasis.

Het besef dat dit unieke landschap behouden, beschermd en versterkt moet worden, wordt breed gedragen. Het is in het belang van de gehele Zuidvleugel van de Randstad wanneer de kwaliteit die dit landschap biedt, in stand wordt gehouden.



Foto: Rolf Resink



### *Gemeente Midden-Delfland als initiatiefnemer*

De gemeente Midden-Delfland stelt de opgave om dit landschap te versterken centraal. Dit is echter een opgave die de reikwijdte van onze gemeente overstijgt. De zeven betrokken gemeenten, het Hoogheemraadschap van Delfland, de provincie Zuid-Holland, de twee stadsregio's, het Recreatieschap Midden-Delfland en de verschillende vertegenwoordigers van het Rijk hebben elk een rol en verantwoordelijkheid om dit landschap te behouden en te versterken. Maar ook deze overheidsorganen hebben de steun nodig van de grondeigenaren, de agrariërs, de ondernemers en de bewoners uit het gebied om het landschap duurzaam te versterken. Al deze partijen werken met elkaar aan de toekomst van het gebied. Daarom is bij het maken van deze gebiedsvisie gekozen voor een aanpak, waarin al deze partijen hebben deelgenomen. Niet als inspreker of als informant, maar als producent. Met elkaar hebben zij deze gebiedsvisie opgesteld.

### *Het Landschap staat centraal*

De gebiedsvisie Midden-Delfland® 2025 laat zien hoe groot de door iedereen gevoelde noodzaak is om gezamenlijk te werken aan het realiseren van deze toekomst. Het besef dat Midden-Delfland sterk is door het landschap, dat het landschap de belangrijkste, onderscheidende kwaliteit van het gebied is, is breed omarmd.

### *Geen blauwdruk, maar ook niet vrijblijvend*

De gebiedsvisie Midden-Delfland® 2025, zoals die hierna beschreven wordt, is geen blauwdruk. Het is een beeldende beschrijving van de overeenstemming die tijdens de gebiedsconferentie zichtbaar werd. Het is vooral een dynamisch proces waarin de werkelijkheid er wellicht anders uit zal gaan zien. De komende jaren ontstaan tijdens de invulling en uitwerking nieuwe inzichten. Nieuwe kansen en onverwachte tegenslagen bepalen uiteindelijk wat hiervan wel en niet gerealiseerd zal worden. Tegelijkertijd is de gebiedsvisie natuurlijk wel richtinggevend en kaderstellend. Door de manier waarop de visie tot stand is gekomen, voelen alle partijen zich eigenaar van Midden-Delfland® 2025. Zij zullen deze visie nu gaan gebruiken als basis voor hun verdere beleidsontwikkeling en uitvoering.

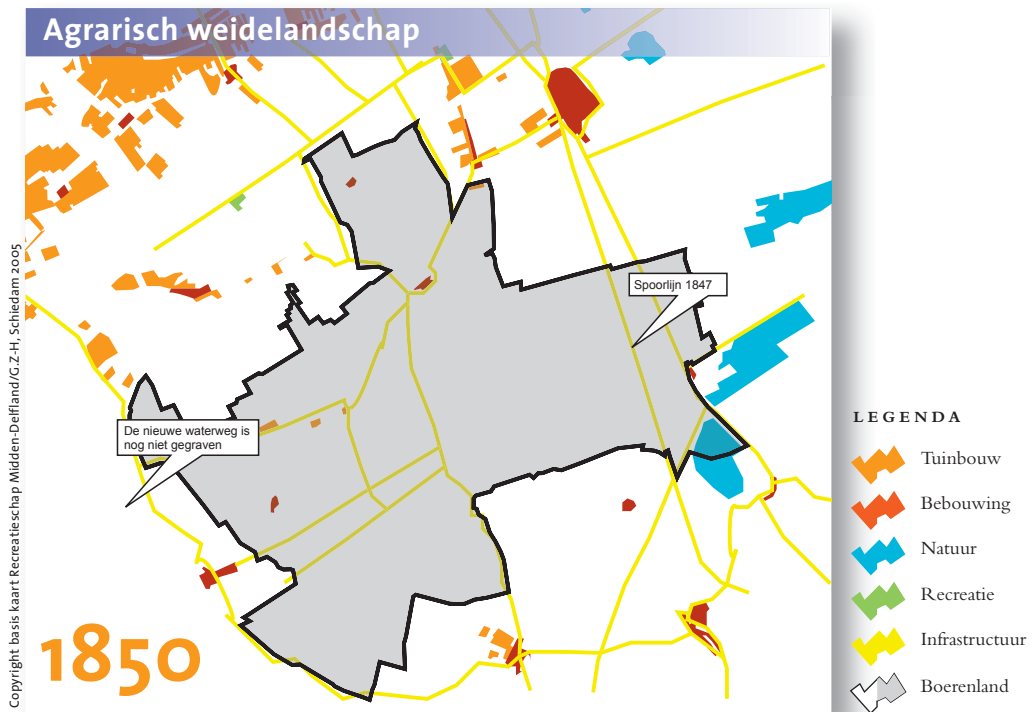
### *Samenwerking blijft nodig*

Enkele activiteiten en uitvoeringsprogramma's kunnen de verschillende partijen nu relatief zelfstandig ter hand nemen. Voor een groot aantal andere activiteiten en uitvoeringsprogramma's is echter een verregaande vorm van onderlinge afstemming en samenwerking noodzakelijk. De gemeente Midden-Delfland weet zich hiervoor verantwoordelijk. In het deel "Op weg naar Midden-Delfland® 2025" wordt geschetst hoe de gemeente deze verantwoordelijkheid invult.

A photograph of a rural landscape in Midden-Delfland, Netherlands, during a misty morning. In the foreground, a cow with black and white patches stands in a lush green field. In the background, several other cows are grazing, and a line of trees is visible through the mist. A wooden fence runs across the middle ground.

*In vogelvlucht:  
de geschiedenis  
van Midden-  
Delfland vanaf  
1850*

Bron historische gegevens: Stichting Midden-Delfland is Mensenwerk. [www.mdmw.nl](http://www.mdmw.nl)

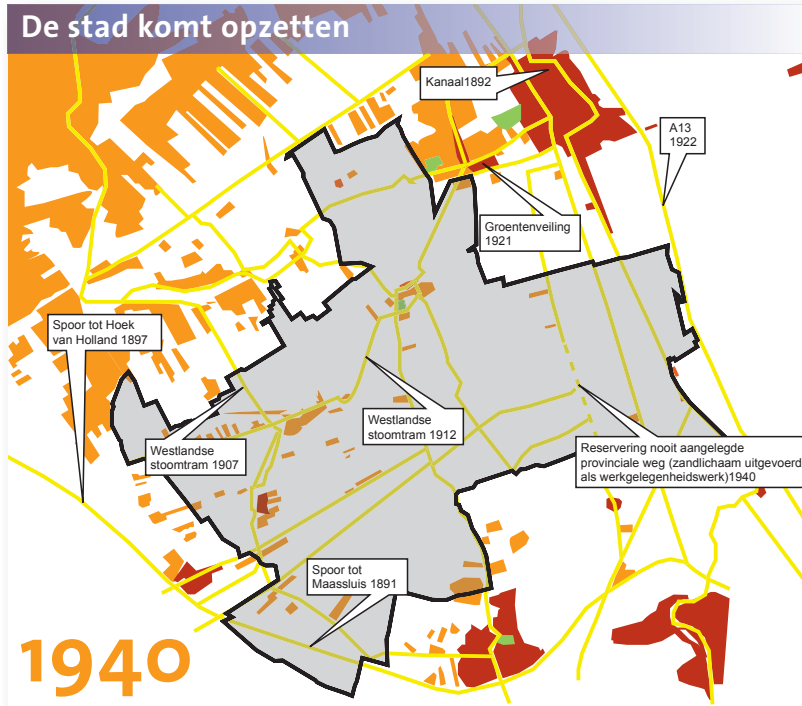


Foto's: Frits van Oostroom









## De stad komt opzetten

Copyright basis kaart Recreatiechap Midden-Deifland/G.Z.H., Schiedam 2005



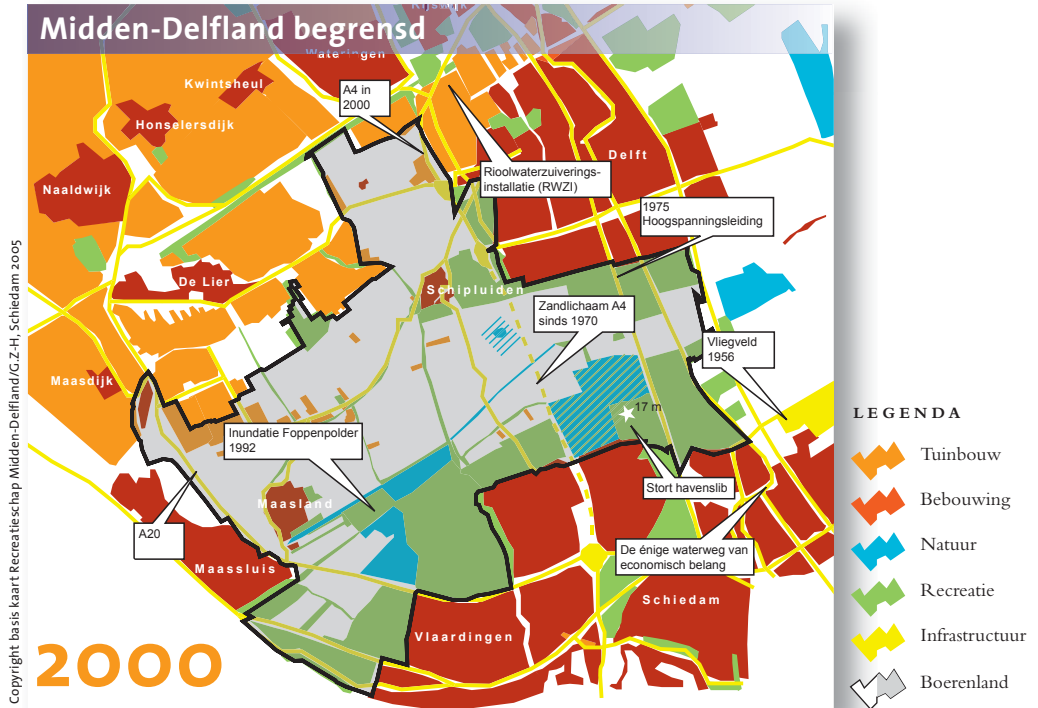
### LEGENDA

-  Tuinbouw
-  Bebouwing
-  Natuur
-  Recreatie
-  Infrastructuur
-  Boerenland



Foto's: Frits van Oostroom





Foto's: Nel van der Hoeven





## *Deel I: De Gebiedsvisie*

Foto: Rolf Resink





## *Midden-Delfland® 2025*

*Dit gedeelte bevat een omschrijving van Midden-Delfland® zoals het er in 2025 uit zal zien. Er wordt gestart met een algemene beschrijving, vervolgens wordt gedetailleerd een aantal thema's uitgewerkt.*



## *Midden-Delfland® 2025: Sterk door het landschap*

*Midden-Delfland is in 2025 een open, agrarisch cultuurlandschap midden in de sterk verstedelijkte Zuidvleugel van de Randstad. Op het eerste gezicht is dat niet veel anders dan in 2005, maar een oplettende bezoeker ziet in 2025 een ander Midden-Delfland. Het is groter, toegankelijker en duidelijker herkenbaar als eenheid. De grenzen met de stedelijke omgeving zijn vloeier, de verschillen tussen de functies in het gebied zijn vervaagd. Alles staat in het teken van het versterken van dit landschap. Midden-Delfland is in 2025 Midden-Delfland®, met kwaliteit door het landschap. Een bloem, waarvan de kern rust en ruimte uitstraalt en waarvan de bloembladen als kleurrijke tongen omliggende gebieden intrekken en de blauwe meeldraden zorgen voor de verbindingen.*

### *Het gebied Midden-Delfland®*

Midden-Delfland® is groter, omdat het tot diep in de steden doordringt. Het is een organisch onderdeel van de Randstad, zonder de zo kenmerkende scherpe contrasten met de stedelijke dynamiek te verliezen. Midden-Delfland® is groter, doordat het een vloeiend onderdeel van de Zuid-Hollandse Groen-Blauwe Slinger vormt. Via het open gebied tussen Pijnacker, Zoetermeer en Den Haag loopt er een natuurlijke verbinding tussen Midden-Delfland en het open gebied tussen Leiden en Alphen aan den Rijn. Via de Oude Leede en de Akerdijkse plassen loopt de natuurlijke verbinding met de Rottemeren en het zuidoostelijke gedeelte van het Groene Hart. In het zuiden grenst Midden-Delfland aan de Nieuwe Waterweg. Midden-Delfland® is groter, doordat het goed toegankelijk is via een uitgebreid netwerk van waterwegen, fiets- en wandelpaden. Deze leggen de



verbinding tussen de centra van de stedelijke omgeving en het hart van het gebied.

### *Midden-Delfland®: Het landschap nodigt uit*

Het imago en de identiteit van Midden-Delfland® 2025 passen bij een schaars en uniek artikel. Het staat voor een kwalitatief hoog product, heeft een A-merk kwaliteit. Er zijn eigen onderscheidende recreatieve en toeristische voorzieningen en producten. Het recreëren en verblijven in het gebied biedt een meerwaarde, waar de bezoeker graag bereid is voor te betalen. De kernen en de streekproducten versterken dit imago. Een bezoeker die van buiten komt, ziet en voelt dat hij in Midden-Delfland® is, zoals een bezoeker in de Biesbosch, de Veluwe of Waterland ziet en merkt dat hij in dat gebied is. In het gebied, bijvoorbeeld langs de Gaag zijn

concentratie gebieden voor kleinschalige toeristische activiteiten en de verkoop van streekproducten.

De dorpen in het gebied sluiten in 2025 naadloos aan bij de sfeer van Midden-Delfland® en zijn één met hun omgeving. Zij hebben hun eigen identiteit versterkt en dragen daarmee bij aan de hoge kwaliteit van Midden-Delfland®. Hun karakteristieke dorpsgezichten en cultuurhistorische waarden zijn behouden. In de dorpen is nieuwe dynamiek aanwezig waarmee zij een functie vervullen in het verbinden van de bezoekers met het gebied.

### *Midden-Delfland®: Koe in de wei*

De koe is nog volop aanwezig in het landschap van Midden-Delfland®. De melkveehouderijsector is een

Foto: Frits van Ooststroom





Foto: Heinz van Katwijk

belangrijke economische drager als producent en als beheerder van het landschap. Er is een diversiteit aan melkveebedrijven, van zuiver melkproducerende bedrijven tot bedrijven met diverse nevenactiviteiten. De melkveehouderij speelt in op de directe nabijheid van de stad. De stedeling heeft de boer ontdekt.

### *Midden-Delfland®: Ontmoet de stad*

De herkenbaarheid van het gebied wordt geaccentueerd doordat aan de randen van het gebied een aantal poorten de in- en uitgangen markeert. Zij zijn concentratiepunten van verkeer, horeca, recreatie en ondernemerschap. De poorten zijn gesitueerd daar waar de openbaar vervoer-, weg- en waterinfrastructuur het gebied binnenkomt of raakt. Ze bieden parkeervoorzieningen, waarna de bezoeker te voet, via het water, per fiets of wat in 2025 mogelijk is het gebied ingaat. Het zijn informatiepunten over de streek met horecavoorzieningen. Ze bieden informatie over toeristische en recreatieve voorzieningen, over de natuur en cultuurhistorie van Midden-Delfland®. Elk van deze poorten heeft zijn eigen karakter die past bij de plek. De economische activiteiten in de omgeving van de poorten passen bij het aangrenzende gebied, leggen de verbinding met de stad en zorgen zo voor een versterking van het gebied.

Samen met Rotterdam en Den Haag zijn voor die steden kenmerkende toegangspoorten gecreëerd. Delft en Midden-Delfland ontmoeten elkaar met “Technopolis”. Het Westland en Midden-Delfland ontmoeten elkaar met een “Crystal palace” voor agrarische economie. Den



Foto: Jan van Ruijven

Hoorn en Maasland ontsluiten het gebied vanuit de dorpen. Herkenbare poorten zorgen zo voor een vloeiende verbinding tussen de stedelijke omgeving en het gebied.

### *Midden-Delfland®: De Groene Ruimte*

De functies in Midden-Delfland zijn met elkaar verweven en de relatie met de stad is gelegd. Delen van het gebied behoren in 2025 tot de (inter)nationale top van de natuurgebieden. Op andere plekken exploiteren boeren hun bedrijf, op weer andere plekken is een plattelandsondernemer actief, die kleinschaligere landbouw combineert met zorg, recreatie of andere activiteiten. Aan de randen van het gebied is op een relatief grote schaal recreatie mogelijk, bijvoorbeeld langs de Nieuwe Waterweg. Op andere plekken wordt op kleine schaal gerecreëerd. Er zijn meer plekken, ook midden in het gebied, waar andersoortige, kleinschalige bedrijvigheid is toegestaan, bijvoorbeeld op de boerenerven die hun agrarische bestemming hebben verloren. Waar eens buitenhuizen en kastelen stonden, worden activiteiten ontplooid die passen bij de stilte en ruimte in het landschap. Op bijzondere plekken zijn kleinschalige nieuwe woonlocaties ontstaan die passen bij de landschappelijke beeldkwaliteit.

Maar waar in 2005 het onderscheid tussen al deze functies nog scherp was, is in 2025 veel meer een eenheid in verscheidenheid. De functies wonen, werken en recreëren passen naadloos in het open agrarisch cultuurlandschap met zijn natuurgebieden en versterken daarmee elkaar en het landschap. Boeren hebben

een belangrijke rol bij deze integratie. Als landschapsbeheerders van huis uit zorgen zij ervoor dat het veenweidegebied de gewenste openheid behoudt. Iedereen in dit gebied is ervan doordrongen dat het landschap de sleutel is voor een gezonde toekomst.

In 2025 is westelijk Zuid-Holland een aaneenschakeling van bebouwing en stadsparken. Temidden van dit alles biedt Midden-Delfland® een uniek en zeldzaam product: een open, historisch cultuurlandschap, waar nog stilte en ruimte ervaren kan worden. Midden-Delfland® is daarmee voor de stedeling van levensbelang. Bewoners en bestuurders van de omliggende steden ervaren Midden-Delfland® in 2025 als een vanzelfsprekend onderdeel van hun leefomgeving. Dit komt ook tot uiting in de wijze waarop deze verstedelijkte omgeving bijdraagt aan het bestuur, beheer en de financiering van Midden-Delfland®.

Midden-Delfland® is in 2025 een actief gebied, waar op basis van de kwaliteiten van het landschap volop geleefd wordt. Agrariërs met diverse vormen van bedrijvigheid exploiteren het gebied én spelen een actieve rol bij het beheer ervan. Midden-Delfland® is daarmee meer dan een recreatie-, natuur- of agrarisch gebied. De onderlinge verwevenheid van deze functies, de verbinding met de cultuurhistorische waarde van het landschap en de verbinding met het omliggende gebied geven Midden-Delfland® haar specifieke karakter. Daarmee is



Midden-Delfland® een prototypisch voorbeeld geworden van een Provinciaal Landschap, een begrip dat in 2005 alleen nog op papier bestond.

### *Op weg naar Midden-Delfland® 2025*

De gemeente Midden-Delfland faciliteert en bewaakt in 2025 de eenheid in het gebied. Zij stuurt op basis van een landschapontwikkelingsplan (LOP) dat de ruimtelijke ontwikkeling en inrichting leidt. Het LOP gaat uit van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Het LOP heeft ervoor gezorgd dat in 2005 bestaande grote en kleinschalige initiatieven in een nieuw perspectief zijn geplaatst. Per deelgebied zijn de basiskwaliteiten benoemd, die de ondergrens voor de ontwikkeling bepalen. Ondernemers geven aan hoe hun initiatief bij deze basiskwaliteiten past. Het bestuur faciliteert deze initiatieven of onderzoekt alternatieven. De bestuurlijke cultuur is er één van ja, mits.... Angst en bescherming hebben plaats gemaakt voor ambitie en versterking. Dat kan, doordat iedereen doordrongen is van het gemeenschappelijk belang: versterking en behoud van het landschap Midden-Delfland®.

Alle geldstromen zijn gebundeld en geïntegreerd. Overheid, maatschappelijke groeperingen en ondernemers werken intensief met elkaar samen om de inrichting en het beheer van het gebied in goede banen te leiden. Het beheer van het landschap door de agrariërs wordt vergoed.



Foto: Dineke van Wingerden

## Thema I

# *Midden-Delfland® 2025: Het landschap nodigt uit*

### *Streefbeeld 2025*

Het imago en de identiteit van Midden-Delfland® 2025 passen bij een schaars en uniek artikel. Het staat voor een kwalitatief hoog product, heeft een A-merk kwaliteit. Er zijn eigen onderscheidende recreatieve en toeristische voorzieningen en producten. Het recreëren en verblijven in het gebied biedt een meerwaarde, waar de bezoeker graag bereid is voor te betalen. De kernen en de streekproducten versterken dit imago. Een bezoeker die van buiten komt, ziet en voelt dat hij in Midden-Delfland® is. In het gebied, bijvoorbeeld langs de Gaag, zijn concentratie gebieden voor kleinschalige toeristische activiteiten en de verkoop van streekproducten. Het in het gebied geproduceerde voedsel heeft een keurmerk, vergelijkbaar met Slow Food, en is in zijn geheel een uiting van de identiteit van Midden-Delfland®.

Het imago van Midden-Delfland® sluit aan bij de internationale Slow Food-beweging van Cittaslow\*. De inwoners en de stedelingen ervaren de sfeer als rustgevend en aangenaam. De gebieden in Midden-Delfland® zijn van de hoogste kwaliteit.

Het gebied is duurzaam ingericht en wordt mede door boeren beheerd. De natuur en het landschap zijn maximaal beschermd en goed toegankelijk. De cultuurhistorie is alom aanwezig en zichtbaar. De zorg voor het landschap en de dorpen is direct herkenbaar.

### *Noodzakelijke voorwaarden*

De marketing van Midden-Delfland® wordt ontwikkeld, het merk Midden-Delfland® wordt inhoud gegeven. Voor iedere bezoeker, thuis achter de pc maar ook bij binnenkomst via de poorten nodigt de beleevingswaarde van het landschap en haar aanbod uit tot een verdere ontdekking. Dit marketingconcept is de belangrijkste pijler voor het economisch draagvlak. Overheden, ondernemers, natuurbeschermers, boeren en verenigingen slaan de handen ineen om dit marketingconcept verder te ontwikkelen en ontwikkelen producten en diensten die passen in dit concept

- \* internationaal keurmerk van duurzame gemeenten die gericht zijn op rust en ruimte



Foto: Hajni Zsolcai

*Er zijn eigen onderscheidende recreatieve en toeristische voorzieningen en producten*







Een bezoeker die van buiten komt, ziet en voelt dat hij in Midden-Delfland® is.

## Thema II

# *Midden-Delfland® 2025: De Groene Ruimte*

### *Streefbeeld 2025*

De inrichting en het beheer van Midden-Delfland® zijn gebaseerd op een duidelijke en gedeelde opvatting over de kwaliteit van de verschillende deelgebieden. De ruimtelijke kwaliteiten per deelgebied zijn zo gedefinieerd dat zij het nemen van nieuwe initiatieven in Midden-Delfland® stimuleren. Waar mogelijk zijn functies geïntegreerd. Nieuwe ontwikkelingen passen bij de streefbeelden en de aangegeven basiskwaliteiten.

De gemeente Midden-Delfland® heeft bijzondere ruimtelijke ordenings-bevoegdheden om de geformuleerde ambities te kunnen realiseren. De gemeente bevordert daarmee de integrale kwaliteit van de ontwikkeling van het gebied. Ongewenste ontwikkelingen kan zij eenvoudig en effectief tegenhouden. Verspreid liggende glastuinbouw is verdwenen. De vrijkomende gronden zijn teruggegeven aan het landschap of benut voor in het landschap passende bebouwing. Gewenste ontwikkelingen stimuleert zij als vanzelfsprekend.

Overheid, maatschappelijke groeperingen, kennisinstututen en ondernemers werken intensief met elkaar samen om de inrichting en het beheer van het gebied in goede banen te leiden. Het besef dat Midden-Delfland® sterk is door het landschap is breed omarmd. Midden-Delfland® heeft de status van Provinciaal Landschap en is op deze wijze effectief beschermd.

### *Noodzakelijke voorwaarden*

Voor alle deelgebieden in Midden-Delfland worden streefbeelden benoemd met daarbinnen basiskwaliteiten zoals:

- de grote groene kern: het gebied met grote landschappelijke kwaliteiten
- de gele slinger: een gebied waar streekeigen producten en diensten worden aangeboden
- de groene en blauwe vingers: verbindingen tussen Midden-Delfland en de omliggende steden
- de rode vlekken: de poorten van het gebied
- de strook langs het Westland: het overgangsgebied naar de kassen, een gebied met blauwe en groene activiteiten

Alle omgevingen oriënteren zich met een positief gezicht op Midden-Delfland®. De randgebieden hebben zich geopend en sluiten vloeiend aan op het landschap.

De overeengekomen streefbeelden zijn per deelgebied vastgelegd in 'beeldkwaliteitskaarten'. De kaarten bevatten mogelijke ontwikkelingen om tot realisatie van de gewenste beeldkwaliteit te komen.

De streefbeelden, de basiskwaliteiten, de werkwijze en het bijbehorende (planologisch) instrumentarium worden neergelegd in het Landschapontwikkelingsplan (LOP) voor Midden-Delfland®.

Het LOP is leidend omdat er een actief en goed functionerend instrument voor een effectief grondbeleid is. Hierdoor wordt het mogelijk de vrijkomende gronden te behouden en te bestemmen als landbouw, natuur- of recreatiegebieden. De boeren kunnen deze gronden tegen passende pachtprizen beheren.



Foto: Theo Reyman

***De ruimtelijke kwaliteiten per deelgebied zijn zo gedefinieerd dat zij het nemen van nieuwe initiatieven in Midden-Delfland® stimuleren***



Foto: Herman van der Kraan



Het besef dat Midden-Delfland® sterk is door het landschap is breed omarmd.

Thema III

*Midden-Delfland® 2025:*  
*Kansen door*  
*Water*

*Streefbeeld 2025*

Water is een belangrijke drager van Midden-Delfland® en verbindt de stedelijke omgeving met het landelijke gebied. Water is dé verbindende kwaliteit van Midden-Delfland®. Waterwegen zijn meer dan alleen afvoerkanaalen van overtollig water, maar leveren een belangrijke bijdrage aan de versterking van het landschap.

Water is een schakel tussen het stedelijk gebied en Midden-Delfland®. Watergangen worden benut voor recreatie als vaar- en schaatsroutes. Oude cultuurhistorische watergangen als de Keen en de Lee zijn hersteld en nieuwe plassen zijn aangelegd. Deze bevorderen de veiligheid en zorgen voor meerwaarde voor de recreatie en het landschap.

Horeca is vaak aan het water gelegen, passend binnen de landschappelijke kwaliteiten. De oevers van de watergangen zijn een aantrekkelijke plek voor het ontwikkelen van nieuwe natuurgebieden en voor het aanbieden van verschillende soorten recreatievoorzieningen. Op de oevers zorgen fiets- en wandelpaden voor de ontsluiting van het gebied en verbinden op die manier de centra van de omliggende steden met de kern van Midden-Delfland®.

Boeren onderhouden de oevers van vele belangrijke watergangen en ontvangen hiervoor een vergoeding. Dit beheer vindt zodanig plaats dat er sprake is van hoge landschappelijke waarde.

### *Noodzakelijke voorwaarden*

Er wordt een integrale visie op water in Midden-Delfland® ontwikkeld met als thema's verbinding tussen stad en land, water als drager van natuur en water als drager van recreatie. Hierin wordt ook de waterbergingsopgave meegenomen. Deze integrale visie geldt als grondlegger voor het Landschapontwikkelingsplan (LOP) voor Midden-Delfland®.



Foto: Henk Groenendaal

*Water is dé verbindende kwaliteit van Midden-Delfland®*



Water is een schakel tussen het stedelijk gebied en Midden-Delfland®.





Foto: Hens de Lijse

Thema IV  
*Midden-Delfland® 2025:*  
*Koe in de Wei*

*Streefbeeld 2025*

De melkveehouderijsector is een belangrijke economische drager als producent en als beheerder van het landschap. Er is een diversiteit aan melkveebedrijven, van zuiver melkproducerende bedrijven tot bedrijven met diverse nevenactiviteiten. De melkveehouderij speelt in op de directe nabijheid van de stad. De stedeling heeft de boer ontdekt. Gericht beleid geeft individuele boeren de keuze over te gaan tot schaalvergroting of tot verbreding van de activiteiten.

Schaalvergroting vindt altijd plaats binnen de randvoorwaarden die het landschapontwikkelingsplan voor Midden-Delfland® daaraan stelt. Koeien horen in de wei. Boeren initiëren op hun bedrijven alternatieve activiteiten, passend bij de plek waar zij zitten. Kinderen bezoeken Midden-Delfland® en worden door boeren onderricht over het landschap en de daarin aanwezige bijzondere flora en fauna.

De boeren worden betaald voor de groene en blauwe diensten die zij leveren om Midden-Delfland® in stand te houden.

### *Noodzakelijke voorwaarden*

Het Landschapontwikkelingsplan (LOP) Midden-Delfland® verschaft de ruimte en de kaders voor de schaalvergroting, bedrijfsverbreding en het veranderen van de functies van agrarische gebouwen. Het grondbeleid ondersteunt een gezonde bedrijfsvoering.

Agrarische activiteiten horen bij Midden-Delfland®. De boeren hebben een eigen visie opgesteld en zijn volop bezig nieuwe ontwikkelingen op te pakken.

De gemeente Midden-Delfland ondersteunt en faciliteert de boeren zodat zij volop die kansen kunnen benutten. Het Groenfonds Midden-Delfland is omgevormd tot een regionaal fonds waarin het Stadsgebied Haaglanden en de Stadsregio Rotterdam participeren.



Foto: Wil Hoogstad

## *De stedeling heeft de boer ontdekt*



De melkveehouderijsector is een belangrijke economische drager als producent en als beheerder van het landschap.



Foto: Nel van der Hoeven

## Thema V

# Midden-Delfland® 2025: Genieten

### *Streefbeeld 2025*

Midden-Delfland® is een aantrekkelijk gebied van zeer hoge kwaliteit om te genieten van de stilte en de ruimte. Het is goed en veilig te bereiken vanuit de steden. Openbaarvervoer verbindingen ontsluiten het gebied. Midden-Delfland® biedt de recreanten veel mogelijkheden om door middel van skate, fiets-, wandel- en vaarroutes het landschap te beleven. Er is geen massale recreatie met uitzondering van grootschalige voorzieningen aan de randen, bijvoorbeeld aan de Waterweg, ontsloten door de daar lopende spoorlijn. Er is een fijnmazig netwerk van wandelpaden in het veenweidelandschap. Oude kerkpaden zijn in ere hersteld en nieuwe paden zijn aangelegd.

Verder is er vooral sprake van dagrecreatie door bewoners uit de omliggende steden. Voor alle leeftijden is er een bij het landschap passend aanbod, dat past binnen het imago en de identiteit die Midden-Delfland® als A-merk uitstraalt. De lokale ondernemers bieden een breed assortiment van producten en diensten aan, onder andere op het gebied van landschapsbeleving. Toegankelijke en aantrekkelijke horecavoorzieningen en streekproducten ondersteunen de dagrecreatie. Op één van de oude buitenplaatsen, is een kleinschalig conferentieoord, met activiteiten die passen bij de stilte en ruimte van het gebied.

De attractieve historische dorpskernen van Midden-Delfland® stillen de honger van recreanten naar culturele, culinaire en kunstzinnige activiteiten. In de kernen zijn bedrijven gevestigd die de identiteit van de kern versterken en daarmee bijdragen aan het succes van Midden-Delfland®. Een ruim en kwalitatief hoogstaand aanbod van gebiedseigen producten en diensten en van horeca- en verblijfsvoorzieningen dragen bij aan het hoogwaardige imago van Midden-Delfland®. De groene ruimte en het water zijn samen met de dorpen de elementen die het landschap zijn karakteristieke uiterlijk geven.

### *Noodzakelijke voorwaarden*

Het Landschapontwikkelingsplan (LOP) Midden-Delfland® geeft aan waar recreatieve mogelijkheden zijn. De toegankelijkheid via het water, via de oevers van de watergangen en via aanvullende wandel- en fietspaden wordt vergroot. Ondernemers voelen zich uitgedaagd om te investeren in Midden-Delfland®. Ondernemers die producten leveren die het imago van Midden-Delfland® versterken, weten zich gesteund door de overheid. Zij geven daarmee het imago en de identiteit van Midden-Delfland® vorm en inhoud.



Foto: Hans de Lijse



Foto: Valeska Oostrum

***Midden-Delfland® biedt de recreanten veel mogelijkheden om door middel van skate, fiets-, wandel- en vaarroutes het landschap te beleven***



Verder is er vooral sprake van dagrecreatie door bewoners uit de omliggende steden.





Thema VI

*Midden-Delfland® 2025:*  
*Waarde(n)volle*  
*Polders*

*Streefbeeld 2025*

De poldernatuur, cultuur en historie vormen het landschap. Midden-Delfland® geldt als een voorbeeld voor poldernatuur. Cultuurhistorische elementen in het landschap zoals kreekkruggen, archeologische vindplaatsen en het karakteristieke slotenpatroon zijn als waardevolle elementen in het landschap aanwezig. Weidevogels hebben een dominante plaats in Midden-Delfland®. Ook koeien zijn alom aanwezig. Daarmee is de poldernatuur een essentiële waarde in Midden-Delfland® en de kwaliteit bij uitstek. De poldernatuur in Midden-Delfland® is zichtbaar en voor zover mogelijk toegankelijk. Cultuurhistorie en natuur vormen samen de waarde(n)volle polder.

De Vlietlanden in Midden-Delfland® en Ackerdijkse Plassen zijn met elkaar verbonden. Beide gebieden staan in de top vijf van de in Nederland belangrijkste natuurgebieden. De natuurterreinorganisaties werken nauw samen met de agrarische ondernemers in het betreffende gebied. Bossen horen niet thuis in Midden-Delfland®, hooguit aan de randen als invulling van een recreatieve vraag en om bebouwing en noodzakelijke infrastructuur aan het oog te onttrekken.

### *Noodzakelijke voorwaarden*

Natuurterreinorganisaties en agrarische ondernemers ontwikkelen samenwerkingsverbanden voor het beheer van de natuur op agrarische gronden in het gebied. Het Landschapontwikkelingsplan (LOP) Midden-Delfland® bepaalt de kwaliteit van de natuurwaarden, kenmerkend voor de identiteit van Midden-Delfland®.

Belangrijke cultuurhistorische elementen in het landschap krijgen planologische bescherming. Cultuurhistorische elementen in het landschap die verloren zijn gegaan worden, voorzover ze ondersteunend zijn aan het A-merk Midden-Delfland® zo mogelijk hersteld.



Foto: Nico Haren



Foto: M. van Alfen

***De poldernatuur in Midden-Delfland® is zichtbaar en voor zover mogelijk toegankelijk***



Daarmee is de poldernatuur een essentiële waarde in Midden-Delfland® en de kwaliteit bij uitstek.

Foto: Dineke van Wingerden



## Thema VII

# *Midden-Delfland® 2025: Ontmoet de Stad*

### *Streefbeeld 2025*

Om de verbinding tussen stad en platteland te versterken bevinden zich aan de rand van Midden-Delfland® poorten van waaruit bezoekers het landschap kunnen beleven. Daar ontmoeten informatievoorziening, recreatieve en economische activiteiten elkaar. De poorten functioneren als transferium met parkeervoorzieningen vanwaar bezoekers het gebied in kunnen per fiets, boot of te voet.

Ook bij de poorten geldt “eenheid in verscheidenheid”. Zij zijn zo vormgegeven en opgezet dat zij bijdragen aan de herkenbaarheid en eenheid van Midden-Delfland®. Tegelijkertijd is elke poort verschillend en specifiek ingevuld voor de betreffende locatie. Zo zal er bij Delft een poort zijn, die aansluit bij Technopolis ontwikkelingen van die stad. Bij het Westland zal juist de intensieve agrarische productie benadrukt worden: Crystal Palace. Bovenop de A4 bij Schiedam en Vlaardingen zal de natuurhistorie en de verbinding stad-platteland centraal staan. Bij de Nieuwe Waterweg staat de poort in het teken van de verbinding tussen rivier en haar havens en het gebied. De poort fungeert ook als ontsluiting voor openbaar vervoer voor de meer grootschalige recreatievoorzieningen langs de rivier. In totaal zullen circa zes van dergelijke poorten worden gecreëerd.

De verbinding tussen Stad en Platteland blijkt ook uit de mate waarin het Midden-Delfland® de stad binnendringt. Water-, fiets en wandelwegen trekken vanuit het gebied de stad in en vice versa. Vanuit het centrum van de omliggende gemeenten kan een bezoeker al

Midden-Delfland® intrekken. De steden hebben de poorten aangegrepen om de voor hen belangrijke ontwikkelingen vorm te geven. Voor de steden zijn de poorten een toegang tot de stad. De overgang naar het stedelijk gebied (Harnaschpolder en Oude Campspolder) biedt goede mogelijkheden om bij deze ontwikkelingen aan te sluiten.

Nieuwe bedrijvigheid die ondersteunend is aan Midden-Delfland® is geconcentreerd bij de poorten, passend binnen het thema van de betreffende poort. Er zijn verbindingen met activiteiten in de stedelijke omgeving met als thema's kennis, haven, greenport, recreatie, zorg en welzijn, horeca, kunst en cultuurhistorie. In het gebied zijn ondernemers actief, die de verbinding leggen tussen de stedelijke omgeving en Midden-Delfland®. Voorbeelden zijn ondernemers die de kwaliteit van het landschap benutten voor het aanbieden van gezondheid, welzijn en diensten aan zorginstellingen en ziekenhuizen in de stedelijke omgeving. Dit geldt ook voor het aanbieden van educatieve diensten aan de scholen in de omgeving.

### *Noodzakelijke voorwaarden*

De poorten en de groen-blauwe tongen zullen in partnerschap tussen de gemeente Midden-Delfland® en elk van de betrokken gemeenten verder ontwikkeld en ingevuld worden. Bestuursconvenanten zullen dit partnerschap bezegelen. Daarbij zal intensief worden samengewerkt met private partijen die willen participeren in de ontwikkeling en de exploitatie van de poorten.

De Oude Campspolder en de Harnaschpolder bieden voorsnog voldoende ruimte voor grootschalige bedrijven.



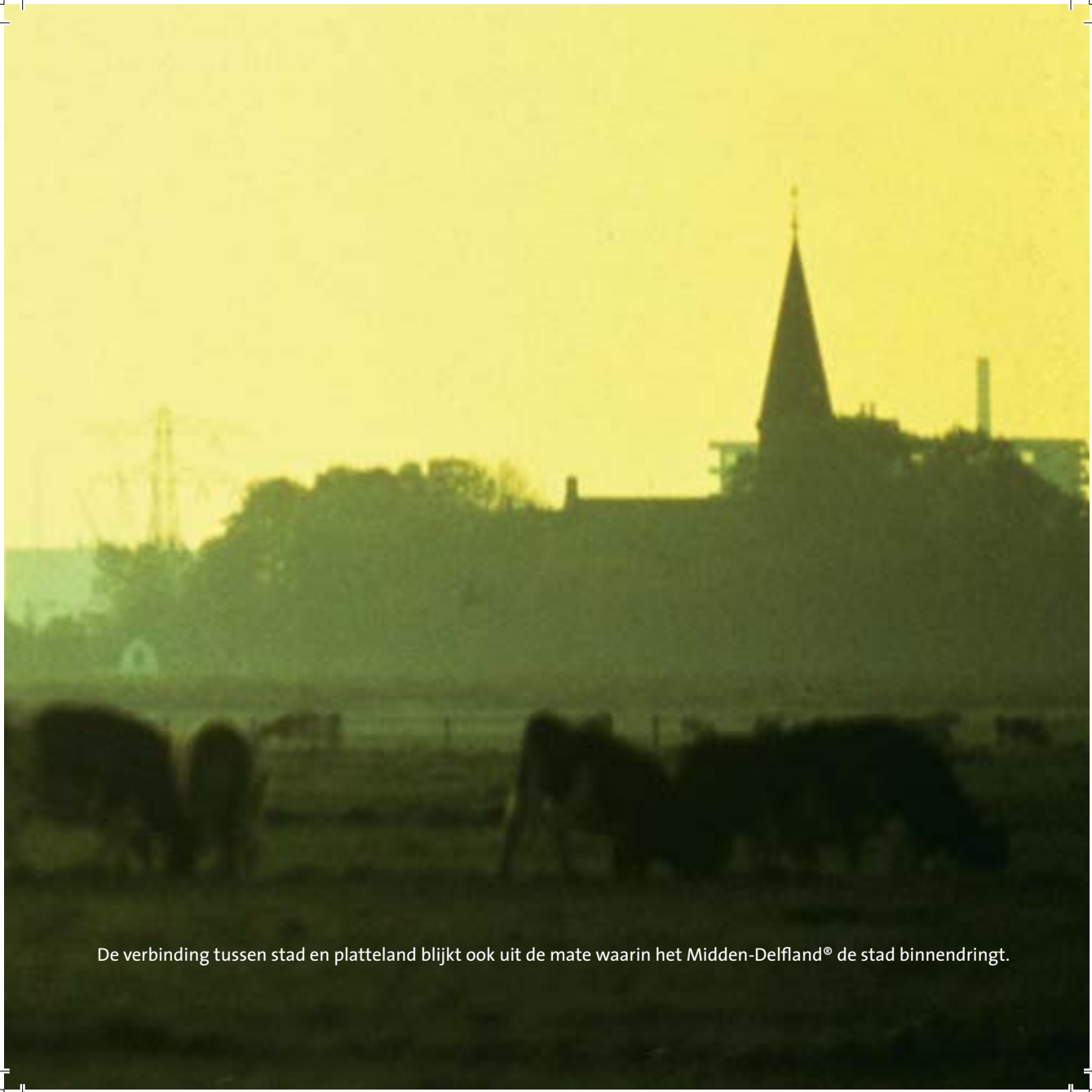
Foto: Nel van der Hoeven

## *Water-, fiets en wandelwegen trekken vanuit het gebied de stad in en vice versa*



Foto: Frits van Ooststroom





De verbinding tussen stad en platteland blijkt ook uit de mate waarin het Midden-Delfland® de stad binnendringt.



## *Deel II: Op weg naar*

Foto: Rolf Resink





# *Midden-Delfland*<sup>®</sup> 2025

Hoofdlijnen van de uitvoering 2005 – 2008

## Op weg naar Midden-Delfland®

De gebiedsvisie Midden-Delfland 2025 is gemaakt tijdens een driedaagse conferentie waar ca. 125 ondernemers, bewoners, bestuurders, agrariërs en deskundigen met elkaar ontdekten hoe groot hun gemeenschappelijk belang is bij het in stand houden en versterken van Midden-Delfland. Tal van acties zijn direct na afloop van de conferentie gestart en zullen de komende tijd starten. Daarvan valt een deel onder de verantwoordelijkheid van slechts één organisatie,

voor een groot deel is samenwerking in wisselende verbanden nodig. Sommige activiteiten zijn als het ware ‘stand-alone’, anderen zijn kaderstellend en daarmee onlosmakelijk verbonden met andere activiteiten.

De gemeente Midden-Delfland ziet het als haar verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat al deze activiteiten op elkaar worden afgestemd en gecoördineerd. Om dat te realiseren zal zij een uitvoeringsorganisatie in het leven roepen met:

- een platform die de betrokkenheid van zoveel mogelijk partijen moet garanderen. Met andere woorden: bij de uitvoering van de gebiedsvisie wordt op een vergelijkbare participatieve manier samengewerkt als bij de totstandkoming ervan
- een kwartiermaker krijgt de verantwoordelijkheid voor het procesmanagement
- een projectgroep die op ambtelijk niveau de kwartiermaker ondersteunt.

Deze uitvoeringsorganisatie is in ieder geval nodig om de uitvoering van de Gebiedsvisie Midden-Delfland® 2025 in begin jaren te realiseren. Na deze startfase zal worden gezien hoe een en ander in de toekomst zal worden georganiseerd.

### *Platform Gebiedsvisie Midden-Delfland® 2025*

De gemeente Midden-Delfland zal bestuurders van de diverse overheidsorganisaties, vertegenwoordigers van de maatschappelijke organisaties, bewoners, agrariërs en ondernemers uitnodigen zitting te nemen in het platform Gebiedsvisie Midden-Delfland® 2025.

Dit platform coördineert de activiteiten die door de

verschillende partijen worden uitgevoerd, bewaakt de voortgang, en initieert en stimuleert nieuwe activiteiten. Het platform kan taken delegeren aan een dagelijks bestuur. Het platform is geen formeel besluitvormend orgaan, maar vormt de basis voor overleg en afstemming en bereidt daarmee de besluitvorming voor. Formele besluitvorming blijft voorbehouden aan de formele organen.

Het college van B&W van de gemeente Midden-Delfland levert de voorzitter van het platform en is daarmee bestuurlijk eindverantwoordelijk voor het procesmanagement.

### *Kwartiermaker*

De gemeente Midden-Delfland benoemt de kwartiermaker. De kwartiermaker wordt verantwoordelijk voor het procesmanagement van de uitvoering van de gebiedsvisie.

Hij/zij wordt aangestuurd door de voorzitter van het platform. De kwartiermaker is iemand met grote procesmatige en diplomatieke kwaliteiten. Hij/zij zal geen formele bevoegdheden hebben, maar zijn gezag ontlenen aan de onafhankelijke wijze waarop hij de verschillende acties ondersteunt en initieert, partijen bij elkaar brengt, het overzicht bewaakt en de partijen bij hun onderlinge samenwerking ondersteunt. Hij/zij bewaakt de voortgang van de op de conferentie door andere partijen toegezegde acties. Een overzicht van de acties is als bijlage toegevoegd.

De kwartiermaker is een *traite d'union* tussen verschillende overheidsinstellingen, die met elkaar de ontwikkelingen in Midden-Delfland<sup>®</sup> bewaken. Maar hij/zij

is ook een *traite d'union* tussen deze overheden en de verschillende maatschappelijke groeperingen. Hij/zij neemt geen verantwoordelijkheden over en komt niet in de plaats van bestaande aansturings- en gezagsrelaties. Deze functionaris wordt door alle betrokken partijen gezien als de kwartiermaker voor Midden-Delfland<sup>®</sup> 2025.

### *Projectgroep*

Er komt een projectgroep, waarin medewerkers van de betrokken overheidsinstellingen de kwartiermaker ondersteunen.

### *Opgavetaken*

De uitvoering richt zich in de periode 2005 – 2008 op de volgende 5 opdrachten:

1. *Inhoudelijke uitwerking*: het ontwikkelen en laten vaststellen van het Landschapontwikkelingsplan Midden-Delfland<sup>®</sup>.
2. *Versterken relatie stad-platteland*: het ontwikkelen en vormgeven van de verbindingen tussen Midden-Delfland<sup>®</sup> en haar omgeving en het inrichten van de Poorten.
3. *Identiteit*: het uitwerken van het marketingplan, dat het imago en de identiteit van Midden-Delfland<sup>®</sup> vestigt.
4. *Uitwerking instrumenten*: het ontwikkelen en implementeren van een effectief grondinstrument, een ontwikkelingsinstrument en een financieringsfonds.
5. *Verankering*: ervoor zorgen dat de bestaande organisaties voldoende zijn toegerust om de ambities van Midden-Delfland<sup>®</sup> te realiseren (bestuurlijke, juridische en financiële verankering).



Foto: Frits van Ooststroom

### *Opdracht 1: Het Landschapontwikkelingsplan*

Het opstellen van een Landschapontwikkelingsplan (LOP) is één van de top-prioriteiten voor de uitvoeringsorganisatie. De kwartiermaker zal het proces leiden waarbij alle betrokken partijen, binnen de kaders van deze gebiedsvisie het LOP uitwerken.

Als eerste stap zal een inventarisatie gemaakt worden van reeds lopende projecten. Deze zullen worden getoetst aan de gebiedsvisie. Voortbouwend op bestaande initiatieven zal voor 2008 een compleet en integraal LOP worden opgesteld. In dit LOP krijgt ook het waterplan van het Hoogheemraadschap van Delfland en de betrokken gemeenten een plaats.

Onderdeel van het LOP is ook een toets of het bestaande bestuurlijke, financiële en juridische instrumentarium de gemeente voldoende effectieve handvatten biedt om gemeenschappelijke ambities van Midden-Delfland® te kunnen realiseren. Als dit niet het geval is, zullen aanvullende instrumenten worden ontwikkeld. Op die manier wordt Midden-Delfland® 2025 een prototypisch voorbeeld van een provinciaal landschap.

### *Opdracht 2: De relatie Stad-Platteland*

Midden-Delfland® is niet alleen van de gemeente Midden-Delfland, maar ook van de omliggende gemeenten, de provincie Zuid-Holland, het Hoogheemraadschap van Delfland, de boeren, de ondernemers en natuurlijk van de bewoners.

De groen-blaue tongen dringen diep het stedelijk gebied binnen. De toegangspoorten markeren de grenzen. Dit impliceert een zeer intensieve samenwerking met de omliggende gemeenten. Maar ook met ondernemers die betrokken worden bij de ontwikkeling en exploitatie van de poorten.

Voor elk van de poorten en elk van de groen-blaue tongen zijn aparte plannen en afspraken nodig. Deze plannen en afspraken worden waar nodig onderdeel van het LOP.

De kwartiermaker zal, bijvoorbeeld in de vorm van bestuurlijke afspraken, deze samenwerking voorbereiden en borgen.

### *Opdracht 3: De Identiteit*

De Identiteit van Midden-Delfland® 2025 wordt concreet zichtbaar in verschillende uitingen:

- open agrarisch cultuurlandschap
- de cultuurhistorische informatie zoals die beschikbaar komt via het VVV, de poorten etc.
- de versterking van de kernen
- culturele activiteiten zoals opera in de polder en kunstmanifestaties
- de ontwikkeling, vormgeving en inrichting van horeca- en toeristische voorzieningen
- de ontwikkeling van streekproducten
- cultuur- en natuureducatie
- het “uiterlijk van het gebied”: bewegwijzering, beheer, poorten
- de communicatiemiddelen die worden ingezet bij de uitvoering van Midden-Delfland®

In al deze uitingen zijn de kernwaarden van Midden-Delfland® aanwezig. Het ‘A-merk’ zal zo langzaam maar zeker inhoud krijgen.

De kwartiermaker zorgt voor de ontwikkeling van een marketing- en communicatieplan waarmee dit wordt gerealiseerd.

#### Opdracht 4: De Instrumenten

Drie belangrijke instrumenten zijn nodig om de ambities voor Midden-Delfland® 2025 te helpen realiseren:

- een grondinstrument
- een ontwikkelingsinstrument
- een financieringsfonds

Voortgaande op de al bestaande initiatieven zal de kwartiermaker onderzoeken of en zo ja hoe deze drie instrumenten geïntegreerd kunnen worden. De maatschappelijke effecten van deze (gecombineerde) instrumenten zijn:

- door bundeling en integratie van geldstromen voor Midden-Delfland®, (de ILG-middelen, het IODS, het Groenfonds Midden-Delfland, etc.) wordt een effectieve en doelmatige inzet van middelen mogelijk en kan de financieringsstroom eenduidig worden aangestuurd
- er ontstaat een effectief instrument om de grondontwikkelingen in goede banen te leiden en om grondspeculatie tegen te gaan
- door het eigen ontwikkelingsinstrument kunnen Midden-Delfland® initiatieven, bijvoorbeeld bij de poorten of om de kernen te versterken, gestimuleerd en mogelijk worden gemaakt.

De kwartiermaker is verantwoordelijk voor het procesmanagement waarbij deze initiatieven verder worden uitgewerkt in een effectief, werkend instrumentarium.



Foto: Frits van Ooststrook



### *Opdracht 5: De blijvende bestuurlijke, juridische en financiële verankering*

Het platform, de kwartiermaker en de projectgroep zijn ten principale tijdelijke oplossingen. Zij zorgen voor de onderlinge afstemming en coördinatie tussen de 7 betrokken gemeenten, het Hoogheemraadschap van Delfland, het Recreatieschap Midden-Delfland, de provincie Zuid-Holland, de twee stadsgewesten en de verschillende Rijksinstellingen die elk een aparte verantwoordelijkheid hebben voor het gebied.

De kwartiermaker zorgt ervoor dat na verloop van tijd de rol van het platform kan worden overgenomen door enig ander bestuurlijk orgaan, met voldoende bevoegdheden en instrumenten (bestuurlijke, financiële en juridische middelen) om Midden-Delfland® mogelijk te maken. De gemeente Midden-Delfland blijft in ieder geval een centrale rol als regisseur en procesmanager spelen.

Deze gebiedsvisie geldt voor alle bij het gebied betrokken partijen als kader voor hun eigen beleidsontwikkeling en uitvoering. Zij voelen zich allen verantwoordelijk voor Midden-Delfland® en zij weten dat zij geen van allen in staat zijn om de ambities die zij delen alleen te realiseren. Zij vullen met elkaar een fonds (van ca. € 1 tot € 3 mln.) waarmee de kosten van de eerste drie jaar worden gedekt.



Foto: El van der Valk



*BIJLAGE:*  
*Actielijst conferentie*



Foto: Jaap Groeneveld



Foto: Theo Reyman

# *Midden-Delfland® 2025*



***Aan het einde van de conferentie moesten de verschillende betrokkenen in homogene groepen de acties benoemen die ze op korte termijn ondernemen om de gebiedsvisie gestalte te geven. Daaruit kwamen de volgende acties:***

### *Ondernemers (economisch draagvlak en leefbaarheid)*

- Doorgaan met informeel overleg tussen politiek en ondernemers van Maasland. Dit overleg ook opstarten in Schipluiden en Den Hoorn
- Toetreden tot de regiegroep
- Terugkoppeling naar de leden om draagvlak te verkrijgen
- Deel uit maken van de projectorganisatie voor de gebiedsvisie
- Eigen visie schrijven als ondernemersfederatie als onderdeel van de gebiedsvisie
- Oproep aan alle leden om concrete invulling van de gebiedsvisie
- Bundelen van de drie ondernemersorganisaties tot een federatie
- Onafhankelijk coördinator Emmy Simons van de Kamer van Koophandel.

### *Andere gemeenten*

- Gepassioneerde overdracht van de kennis opgedaan in deze drie dagen in eigen organisatie, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Begin maandag 12 september
- Toesturen verslag aan de betrokken organisaties met een leuke memo
- Onderlinge afstemming over een maand

- Voorbereiden bestuurlijk overleg in de eigen gemeenten over de gebiedsvisie
- Overleg over de financiële middelen van de programma-organisatie
- Maak eerste poort in de polder bij Vlaardingen.

### *Stichting Witte Roos*

- Workshops duurzaam recreëren in het landelijke gebied. Deelnemers: overheden, ondernemers en geïnteresseerde burgers. De workshops vinden plaats op 20 oktober, en 3 en 17 november in het Nutshuis in Den Haag
- Haalbaarheidsanalyse uitvoeren voor het vermarkten van streekproducten, opzetten organisatie plus regelen logistiek, marketing acties. Dit alles om deel te nemen aan de tweede Delftse Versmarkt in september 2006. Workshop gepland in voorjaar 2006
- Informatie: [info@witteroos.nl](mailto:info@witteroos.nl), [deelstra@urban.nl](mailto:deelstra@urban.nl).

### *Horeca Nederland*

- Opstellen geïntegreerd horecabeleid met KHN Horeca-Westland, KHN Woerden, afdeling Beleid, Wethouder Economische Zaken en Burgemeester. Daarin komt een stappenplan en de plannen voor de inrichting van een loket
- Inventarisatie lokale horeca en paracommercie, waarin ook naar hun toekomstplannen wordt gevraagd
- Op 13 september wordt de tijd en plaats bepaald
- Betrokkene: Elly Hazewinkel.

### *Provincie Zuid-Holland*

- Afsluiten bestuursovereenkomst

- Faciliteren financieringsstromen
- Boven regionale kaderstelling plus toetsing (instrument en ruimtelijke kwaliteit)
- Financiële bijdragen kwartiermaker
- Maandag 12 september eerste overleg
- Contactpersonen: Joost Schrijnen/ Nicole op de Laak.

### *Stadsgewest Haaglanden*

- In de week van 12 september is er een discussie over de nota Haaglanden 2020. Het beleid daaruit wordt vertaald in een regionaal structuurplan
- Daarin zit een paragraaf groen, waar ook Midden-Delfland in past. De bedoeling is de ontwikkelingsplanning in te passen in het Regionaal Structuurplan
- Geprobeerd wordt een financiële bijdrage voor het projectbureau uit het Groenfonds Midden-Delfland te betalen
- 12 september is er al een afspraak over de resultaten van deze dagen
- De invulling van het project Platform Weidegebieden is mede afhankelijk van de uitkomsten van de gebiedsvisie Midden-Delfland. Dit platform komt in oktober weer bij elkaar
- Contactpersoon: Piet Houtenbos.

### *Kwaliteit en streefbeeld ontwikkeling*

- Samenwerking tussen onder andere DLG, Zuid-Hollandse Milieufederatie, Natuurmonumenten, Midden-Delfland Vereniging en de Rabobank om de basiskwaliteiten te benoemen. Bedoeling is om het traject te definiëren, en stakeholders te benoemen
- De initiatiefgroep komt in november bij elkaar, voor-

jaar 2006 volgen brainstormsessies

- Contactpersoon: Zuid-Hollandse Milieufederatie, Midden-Delfland Vereniging

### *Midden-Delfland Vereniging*

- Het geven van een eerste aanzet voor een grondbank
- Het vormen van een initiatiefgroep en klankbordgroep
- In september worden de doelstellingen geformuleerd.

### *Stilte en Gezondheidscentrum Hodenpijl*

- Inrichten van een stilte en gezondheidscentrum Hodenpijl
- Vergunningen voorleggen aan gemeente Midden-Delfland of het past binnen de gebiedsvisie
- Betrokkene: Dirk Post.

### *Kunst- en Cultuur*

- Verzamelen, bundelen en ontsluiten van de cultuur, natuur, cultuurhistorie, milieu, verenigingen etc van Midden-Delfland
- Opening Cultuurinformatiepunt in de bibliotheek in Den Hoorn (10 september)
- Uitbreiding met volgende domeinen, te beginnen met 'beleving van het boerenleven', agrarische arrangementen
- Contactpersoon: Wouter van Heiningen
- Updaten cultuurhistorische info en die per polder presenteren. Dit kan dienen als opmaat voor het gebiedskwaliteitsplan
- Eerste polder die aan de beurt is, is de Klaas Engelbrechtspolder

- Contactpersonen: Pia van Oord, Epko Bult, Jacques Moerman
- Organiseren van een kunstmanifestatie, waarop het verhaal verteld wordt van Midden-Delfland. Verbinding tussen Midden-Delfland en Den Haag.
- Opera in de polder
- Kunst en cultuur over gebiedsvisie leggen
- Contactpersoon: Flip van der Eijk.

### *Ontwikkelingsfonds*

- Rabobank, Midden-Delfland Vereniging, gemeenten en provincie, Kamer van Koophandel en met restrictie het Hoogheemraadschap van Delfland willen samen de oprichting van een Ontwikkelingsfonds onderzoeken
- De eerste stap wordt gezet in januari 2006
- Contactpersoon: Hans Werner, Rabobank.

### *Recreatie*

- Midden-Delfland moet een kwalitatief goed product zijn
- Goede en veilige bereikbaarheid vanuit de steden
- Ontwikkelen recreatieve mogelijkheden en onderzoek naar de beleving van het agrarisch gebied. Dit is in 2006 afgerond
- Inzicht in de recreatieve vraag zowel nu als in de toekomst. Dit onderzoek is in 2006 gereed
- Opzetten fietsknooppuntensysteem. Dit is in 2006 gereed
- Opzetten watersportactieplan, gevolgd door het uitvoeren van projecten, waaronder aanleg kanoroutes en onderzoek gevolgen milieu

- Oprichten promotieplatform Midden-Delfland
- Overleg agrariërs over beheer en onderhoud recreatiegebieden
- Contactpersoon Wim Kornmann, Recreatieschap Midden-Delfland.

### *Horeca en Educatie in Maasland*

- Opzetten recreatieve voorziening plus horeca en mogelijkheden voor educatie in Maasland
- Maandag is er een afspraak met de gemeente.

### *Educatie*

- Uitbreiding van het aantal leerlingen in het basisonderwijs dat stilte zoekt en op bezoek gaat bij een boer
- Meedoen gemeente Midden-Delfland, eerste bijeenkomst januari 2006
- Contactpersoon: Hans van Buuren, gemeente Vlaardingen/REON.

### *Hoogheemraadschap van Delfland*

- In 2005 afstemmen van gebiedsvisie met alle waterplannen van betrokken gemeenten
- In 2005 actief deelnemen aan beheerdersoverleg
- In 2006 eventueel deelname een bestuurlijke organisatie
- Investeren in water en zo meerwaarde creëren voor Midden-Delfland
- Ontwikkelen van een landschapsvisie op water met onder andere: verbinding stad-land, water als drager van natuur, water als drager van recreatie. Deze visie is in 2006 gereed. Eerste bijeenkomst, met provincie en gemeenten, in november 2005, 2e verbrede bijeen-

komst in januari 2006

- Ontwikkelen groen-blauwe diensten samen met agrariërs en LTO-Noord en Vockestaert. In 2006 pilot: uitbesteden onderhoud natuurvriendelijke oevers. Verder komt er in 2006 een beleidsnotitie met uitvoeringsprogramma. De eerste bijeenkomst is op 18 oktober om 20.00 uur
- Contactpersoon: Hoogheemraadschap van Delfland.

### *Landbouw*

Landbouw als vaandeldrager, onderzoeken hoe dat kan:

- Inventariseren welke boeren zich interesseren voor recreatie/educatie of zorg, als nevenactiviteit; investeren in nette aanblik bedrijven
- Onderzoek doen naar de oprichting van een grondinstrument
- Groenfonds Midden-Delfland c.q. uitwerken groene diensten, welke randvoorwaarden daarbij gelden
- Onderzoek naar de specifieke situatie van de boeren in Midden-Delfland
- Expertise leveren aan het projectbureau over de agrarische sector en het agrarisch complex
- In kaart brengen agrarisch ondernemerschap
- Contactpersoon: Leonie Claessen.

### *LNV en VROM*

- Zorgen voor een ingang binnen de departementen
- De grondbank krijgt bijzondere aandacht

### *Gemeente Midden-Delfland*

- Vaststelling gebiedsvisie in oktober
- In 2005 wordt een kwartiermaker aangewezen. De taken van de kwartiermaker zijn: zorgen voor commitment, verkopen gebiedsvisie en zorgen voor de financiering
- Gemeente Midden-Delfland is procesbewaker
- Er komt een raadscommissie Midden-Delfland
- De gemeente is vaandeldrager.



Foto: Jan van Ruijven